

tert godt for hvor misforstått det i en slik situasjon er å snakke om pressen i entall. De to ytterpunktene i det britiske pressespekter leverer vidt forskjellige kulturprodukter, betjener ulike markeder og tilfredstiller vidt forskjellige behov (Curran m.fl., 1980, Sparks, 1988). Den rendyrkede populærpresse inviterer følgelig ikke til betraktninger om pressens rolle i lys av liberal presseideologi, demokrati- eller offentlighetsteori. Den har satt seg utenfor en slik diskusjon. I norsk sammenheng vil det derimot være relevant å vurdere populæravisen i lys av dens rolle som arena og aktør i en politisk offentlighet.

I et historisk glimt vil det da også vise seg at Verdens Gang har plassert seg i en annen presseideologisk tradisjon enn den startet ut fra. Det var ikke den eliteorienterte Hjemmefrontavisen fra 1945 som vant opplagskrigen. Det var den særegne populæravisen som seiret på hjemmefronten i etterkrigstiden.

Litteratur

Denne artikkelen trekker vekslers på flere av forfatterens arbeider om Verdens Gangs historie (jf. litteraturliste). For mer utførlige betraktninger, samt detaljert dokumentasjon vises særlig til de to mest omfattende av disse (Eide 1995 og 1998).

- Benum, Edgeir (1994): *Byråkrationenes by. Fra 1948 til våre dager. Oslo bys historie*, bind 5, Oslo: J.W. Cappelens forlag
- Bessie, Simon Michael (1938): *Jazz Journalism. The Story of the Tabloid Newspapers*, New York: E.P. Dutton & Co., Inc.
- Bull, Edvard (1979): *Norge i den rike verden. Tiden etter 1945*, bind 14 i Knut Mykland (red.): *Norges historie*, Oslo: Cappelen
- Curran, James; Angus Douglas & Garry Whannel (1980): »The Political Economy of the Human-Interest Story« i Anthony Smith (red.): *Newspapers and Democracy. International Essays on a Changing Medium*, London: MIT Press
- Eide, Martin (1992): *Den fjerde servicemakt. Noter til forståelse av norsk veilednings- og kampanjejournalistikk*, Bergen: Institutt for massekommunikasjon
- (1995): *Blod, svarte og glederåter. Verdens Gang 1945-95*, Oslo: Chr. Schibsteds forlag
- (1995a): »Populærjournalistikk på norsk. Historiske no-

- ter om avisschizofreni« i *Norske medietidsskrift*, nr. 1/95, Oslo: Novus forlag
- (1997): »A new kind of newspaper? Understanding a popularization process« i *Media, Culture & Society*, vol 19, no. 2 April 1997, London: Sage
- (1998): *Popularisering, modernisering, strukturering. En populæravis tar form. Verdens Gang i forvandling 1945-81*, Bergen: Institutt for medievitenskap (under utgivelse)
- Eriicsson, Sven (1984): »När Expressen griper in« i Gustafsson, Karl Erik, Sigge Ågren, Stig Alkhagen, Tore Falk, Kurt Hördahl, Sven Ericsson, Gösta Ollén, Bo Strömstedt og Åke Andersson (1984) *SVERIGE (Expressen)*. *Berättelsen om hur Expressen blev Sveriges rikstidning*, Stockholm: Förlags AB Marieberg
- Furre, Berge (1991): *Vårt hundreår. Norsk historie 1905-1990*, Oslo: Det Norske Samlaget
- Hanisch, Tore og Even Lange (1983): »Forbrukersamfunnet« i Ingrid Semmingsen m.fl. (red.): *Norges kulturhistorie, bind 8: Underveis mot nye tider*, Oslo: Aschehoug
- Høst, Sigurd (1993): »Men avisen var ikke død... Nye tendenser i utviklingen av avisstruktur og avisjournalistikk« i Solum, Ove og Eli Skogerbo (red.) (1993): *Journalistikkforskning – et felt på nye veier*, rapport nr. 4 fra Norsk Medieforskerlag, Oslo: Norsk medieforskerlag
- Høyem, Tom (1976): »Tabloidetik i Norden – Et portræt af tabloiaviserne Expressen, Aftenbladet, Ekstra Bladet, B.T. og Verdens Gang« i *Pressens Årbog* (s. 151-170), København: Pressehistorisk Selskab, C.A. Reitzels
- Jacobsen, Roy (1991): *Sierherrene*, Oslo: Cappelen
- Knight, Graham (1989): »The Reality Effects of Tabloid Television News« i Marc Raboy & Peter A. Bruck (eds.): *Communication for and against democracy*, Montréal: Black Rose Books
- Mortensen, Frands (1983): »Jyllands-Posten – reaktion og service under professionel ledelse« i *Kritik* nr. 63, København: Gyldendal
- Sparks, Colin (1988): »The popular press and political democracy« i *Media, Culture & Society*, vol 10, s. 209-223, London, Sage
- (1992): »Popular Journalism: Theories and Practice« i Dahlgren, Peter & Colin Sparks (eds.) (1992): *Journalism and Popular Culture*, London: Sage
- Aas, Harald (1987): *Kommersialisering og medievidning i Dagbladet. En innholdsanalyse med spesiell vekt på overgangen til tabloid, hovedoppgave i statsvitenskap*, Oslo: Universitetet i Oslo

Martin Eide er førsteamanuensis ved Institutt for Medievidenskap Universitetet i Bergen

Sportsjournalistik

Af Kirsten Frandsen

Avisen befinder sig en en hård konkurrence med de elektroniske medier om publikums tid og opmærksomhed. I forbindelse med store sportsbegivenheder er det i særlig grad tydeligt, idet tv og radio her har en række mediemæssige fordele. Kirsten Frandsen analyserer i denne artikel, hvordan avisjournalistikken forsøger at tilpasse sig en tværmedial dimension i sportspublikummets mediebrug. Forfatteren fremhæver markante forskelle i såvel publikums- som rolleopfattelse mellem to avisers dækning af EM i damehåndbold i 1996. Endelig peger forfatteren på nogle centrale vanskeligheder for avisjournalistikken, hvis målet er at udvikle en selvstændig og kritisk sportsjournalistik.

Avisernes sportsstof er igennem de seneste 8-10 år kommet under voldsomt pres fra et voksende udbud af sport i de elektroniske medier. Det beror ikke mindst på tv-konkurrencen, hvor sportsstoffet er blevet til et af de centrale konkurrenceparametre. Tv's placering af sport i primetime, den tiltagende satsning på relativt få men publikumssikre sportsgrene og begivenheder samt ikke mindst indførelsen af daglige sportsnyheder har udfordret avisernes sportsdækning. Siden starten af '90erne har dette sat sig spor på flere af de landsdækkende samt lokale dagblades sportsdækning, således at man i dag i nogle aviser kan iagttage en accentuerende funktionsdifferentiering medierne imellem¹. Omdrejningspunktet for denne artikel er at belyse, hvad avisernes sportsredaktioner egentlig stiller op i den 'ulige' konkurrence med de elektroniske medier, som har et fortrin, når det angår formidling af sportskampenes her-og-nu spænding.

Med udgangspunkt i henholdsvis Jyllands-Postens og Ekstra Bladets dækning af Europamesterskabet (EM) i damehåndbold i Danmark i december 1996, vil jeg belyse, hvorledes de to aviser på hver sin måde er i færd med at udvikle en journalistik, der konsekvent tilpasser sig en tværmedial dimension i publikums mediebrug.

Det vil ikke blive en udtømmende analyse. På det tematiske niveau er der relativ stor konformitet i de to avisers dækning. Ligesom begge aviser anlægger et i sportsjournalistisk henseende traditionelt positivt perspektiv på begivenheden. Den del af dækningen, som bl. a. reflekterer en del af sportsjournalistikens fælles ideologiske fodslag vil kun

kort blive skitseret. I stedet for vil jeg samle blikket om de kvalitative træk i journalistikkens genrebrug, der reflekterer, at de to aviser har forskellige publikums- og rolleopfattelser. Opfattelser som netop profileres ved dækning af store begivenheder, hvor den tværmediale konkurrence er maksimal.

Siden 1993 har mediepublikummets interesse for dansk damehåndbold på landsholdsplan været meget stor. Dækningen af begivenheder har altid været og er stadig hovedomdrejningspunktet i både den trykte og elektroniske sportsjournalistik. Derfor vil dækningen af en af damehåndboldlandsholdets vigtige turneringer være et godt udgangspunkt for at beskrive avisjournalistikens håndtering af en tværmedial konkurrencesituation.

EM-turneringen fandt sted i Danmark 6.-15. december 1996. Beskrivelsens tekstlige udgangspunkt er de to avisers dækning fra mandag d. 2. december, hvor begge bringer en omfattende foromtale i mandagsavisens sportstillæg, frem til mandag d. 16. december, hvor søndagens afsluttende finalekamp dækkes.

Valget af Jyllands-Posten og Ekstra Bladet er primært begrundet i kvalitative træk i journalistikken selv. I disse to aviser finder man tydelige tendenser, der vidner om en nyorientering set i forhold til den hidtidige sportsjournalistiske praksis på henholdsvis morgenaviser og frokostaviser. Samtidig ligger deres journalistik på nogle områder klart i forlængelse af traditionen. Tilsammen reflekterer denne dobbelthed af kontinuitet og for-

andring, at den journalistiske rolleopfattelse er under forandring, men endnu ikke afklaret².

En journalistisk 'afviger'

Sportsjournalistikken er altid blevet betragtet som en 'afviger' i det journalistiske landskab. Sportsstoffet har 'unddraget' sig det oplysningsperspektiv, som har været styrende for udviklingen på en lang række andre journalistiske områder. Genrebrug, layout og sprogbrug har været ganske anderledes på sporten end på kerneområder som f.eks. det politiske stof. Det mener jeg hænger sammen med, at man har haft en anden rolle og funktion i forhold til publikum.

Først og fremmest er det oplagt, at selve emnet, sport, er faldet udenfor det politiske og finkulturelle felt, som har været journalistikkens ideologiske omdrejningspunkter. Sporten og dens begivenheder har hverken direkte betydning i forhold til vores politiske demokrati eller til hensigt at give publikum nye eksistentielle erkendelser. Hvis man skal forstå journalistikken om sporten, må man tage udgangspunkt i en analyse af sportens fascinationsværdi. Sportsjournalistikens særpræg kan for en stor del forklares ved, at sport forstået som spil og oplevelsesfænomen i sig selv rummer træk, der automatisk lægger op til en anden type journalistik. Og det ofte en journalistik, som er i direkte modstrid med det kritiske, oplysende og refleksive perspektiv, som er dominerende indenfor de toneangivende journalistiske stofområder. Derfor vil jeg først kort skitsere en 'alternativ' forståelsesramme for sportsjournalistikken.

Et sammensat oplevelsesfænomen

Georg Warming har karakteriseret store fodboldbegivenheder som et multisensorisk oplevelsesfænomen. Stadiontilskuerens sportsoplevelse består af et scenario af akustiske, gestiske og især visuelle signaler. Samtidig møder tilskueren en blanding af lingvistiske- og ikke lingvistiske ytringer fra både bane og tilskuerpladser. Disse mangeartede signaler til både øjne, ører og krop manifesterer sig for tilskueren i en kompleks samtidighed. Tilskueren oplever sig selv i en ren her- og nu oplevelse som en del af en stor 'tilskuer-krop', der korresponderer med de kropslige figurdannelser, som finder sted

på banen. Betydningen af de mange signaler ligger ikke fast – de er principielt flertydige.

På baggrund af Warming mener jeg, at disse træk ved sportsoplevelsen må sætte sine spor, når journalisten skal repræsentere sporten³. Journalisten er tilstede på sportsarenaen og skal under indflydelse af en stærkt sammensat her- og nu-oplevelse, som er af kropslig og ikke-sproglig karakter, repræsentere det oplevede⁴. Et af de mest oplagte sproglige virkemidler til at formidle sådanne sammensatte oplevelser er metaforen. Som kognitiv element i sproget er det metaforens hensigt at projicere et erfaringsrum over i et andet for enten at forøge indsigten i det ene eller for at vise sammenhænge i vores erfaringsverden. Warming pointerer desuden, at sportsoplevelsen i høj grad er en social og fællesskabsbekræftende oplevelse. Tilskuerne er ikke passive, men aktive og betydningsskabende deltagere i begivenheden. For journalisten bliver det derfor centralt at etablere og bekræfte denne relation mellem sporten, tilskuerne og mediepublikummet.

Sport som rituel spilfænomen

Sport kan også mere isoleret anskues som et rent spilfænomen, der udelukkende er defineret gennem sine regler⁵. Uden regler intet spil. Reglerne er på én gang med til at gøre spillet overskueligt og sikre en vis grad af uforudsigelighed. Dermed har sportsspillet både kalkulative og uforudsigelige aspekter. Sportens og spillets rekreative værdi ligger både i denne dobbelthed af overskuelighed og uforudsigelighed, samt i, at det ligesom legen egentlig er uden hverdagslig betydning. Spillet er under denne synsvinkel principielt set en indholdstom struktur. Det betyder dog ikke, at sport får lov at være indholdstomt – tværtimod. Sporten får den betydning, som de deltagende, d.v.s. både aktører og tilskuere selv, tillægger den. Mængden af tilskuere og størrelsen af mediepublikummet er i sig selv med til at iklæde sportsbegivenheden et skær af betydning – de gør det til en begivenhed. Det centrale er dog, at det bliver journalisterne, som offentligt formulerer og dermed tildeler sportsbegivenheden konkret betydning. De forventninger, som tilskuerne møder op på idrætsarenaen med og tv-seerne sætter sig foran skærmen med, er i høj grad medieskabte.

Regelstyringen af sportsspillet betyder, at spillerne bliver nødt til at aflægge en del af deres private personlighed. De kan kun i begrænset omfang

lade deres personlighed komme til udtryk gennem den måde, de spiller spillet på. I den forstand bliver sportens personer til spillerpersonligheder. De får karakter af at være stereotyper og ikke individer i privat forstand. Det gør dem usædvanligt velegnede til at blive bærere af betydning af overindividuel samfundsmæssig karakter.

En betydning som igenjournalisterne profilerer i repræsentationen af sporten.

Med udgangspunkt i en sammentænkning af Goffmans og Durkheims ritualbegreber har sportssociologen Susan Birrell beskrevet sportsbegivenheder som sociale ritualer, hvor sportspersonerne i deres adfærd i sportsspillet forsøger at leve op til nogle ideale rollemodeller. Netop fordi sportsbegivenheder er gentagne og iscenesatte begivenheder uden hverdagslig betydning, bliver de til ritualer. Ritualer hvis centrale funktion er via personerne at fremstille og bekræfte vores fælles værdier. Værdier som idealrollerne er udtryk for. Mediernes formidling af begivenheden er i den sammenhæng vigtig, idet journalistikken udgør samfundets institutionelle blåstempling af værdiernes fortsatte gyldighed. Ved at formidle sportskampene og dermed personernes adfærd til en bredere offentlighed tilkendegiver massemediene netop, at sporten har betydning ud over det private rum.

Mediebegivenhedens tværmediale karakter

Dayan og Katz's beskrivelse af mediebegivenheden har mange træk tilfælles med ovenstående teoretiske betragtninger om sport. Det beror bl.a. på, at de ligesom Birrell trækker på Goffmann, og at de har hentet væsentlig inspiration i analyser af sportsbegivenheder. Til forskel fra Birrell knytter hovedinteressen for Dayan og Katz sig dog til det mediemæssige – og de fokuserer hovedsagligt på tv.

Ifølge Dayan og Katz er mediebegivenheder hovedsagligt tv-fænomener, som er centrale at beskæftige sig med, fordi de tiltrækker et meget stort publikum og har et nærmest ceremonielt aspekt. De er karakteriseret ved at være live-transmissioner af begivenheder organiseret udenfor mediet selv. Men tv har sørget for at forberede seerne på begivenheden gennem en omfattende forannoncering. Mediebegivenheden bliver oplevet som en begivenhed, bl.a. fordi den bryder rutinen hos så-

vel medie som publikum. Det indikerer i sig selv, at begivenheden har stor betydning. For publikum betyder mediebegivenhedens etablering af fællesskab samtidig et frikvarter fra en dagligdag, hvor oplevelse af forskelle og kompleksitet er fremherskende. Den journalistiske ideologi om at oplyse modtagerne om forskelle og kompleksiteter i samfundet med henblik på at få modtagerne til at handle og skabe forandringer er i følge Katz og Dayan sat ud af kraft ved store mediebegivenheder. Mediebegivenhedernes ceremonielle aspekt ligger netop i, at de fejrer orden og genindførelse af orden.

En af begrænsningerne ved Dayan og Katz's beskrivelse af mediebegivenheden er i denne sammenhæng, at de fokuserer entydigt på tv-mediet. Mediebegivenheden bliver i deres udlægning ofte til qua tv-mediets egen forannoncering og 'framing' af begivenheden. Selvom tv har en meget fremtrædende rolle og på sportsstoffet er dagsordensætter for de øvrige mediers sportsdækning, mener jeg, at en væsentlig del af det danske sportspublikums oplevelse af en sportsbegivenhed også er påvirket af de andre mediers omtale af begivenheden. En undersøgelse af læsningen af sport i et lokalt dagblad viser, at læsernes interesse for avisernes dækning af en begivenhed bliver skærpet af tv's dækning⁶. De to medier skaber så at sige hinandens publikum. De sportsinteresserede blandt avislæserne er nærmest umættelige, og ofte følges forbrug af avissport med et stort forbrug af anden mediesport. Endelig sælges der stadig flere aviser, når tv har transmissioner fra store sportsbegivenheder med dansk deltagelse – omend denne tendens er vigende (se Morten Blichmanns artikel i dette nummer).

Det bliver derfor uomgængeligt at inddrage avisernes dækning af tv-transmitterede sportsbegivenheder, hvis man vil have en mere samlet forståelse af disse mediebegivenheders fascinationsformer og ikke mindst den samlede betydningsdannelse, som finder sted.

Det må ikke mindst gælde, når det drejer sig om begivenheder, som ikke er endags fænomener, men forløber over en længere periode som f.eks. VM og EM turneringer, OL samt Tour de France. Tilrettelæggelsen af disse begivenheder betyder, at spændingen ofte stiger jo længere hen i forløbet, man når. Det er en del af forklaringen på, at publikum ofte vokser under dækningen. Men det kan også hænge sammen med, at nye publikummer bl.a. trækkes til via de øvrige mediers omtale af begi-

venheden. Alt ialt kan man forvente, at der for en del af mediesportspublikummet er et væsentligt element af intertekstualitet på færde i oplevelsen af store sportsbegivenheder med dansk deltagelse.

Dayan og Katz betoner mediebegivenhedernes evne til at skabe et stort publikum over rum på én gang. Med andre ord fremhæver de tv-mediets evne til at skabe social integration i et samfund præget af forskelle. Men hvis man anlægger et tværmedialt perspektiv på mediebegivenheden, bliver billedet af dette oplevelsesfællesskab mere sammensat. En kvalitativ sammenligning af de to avisers dækning viser, at de ikke kun støtter fællesskabet. Avisernes interne profilering og udvikling af en mere målgruppeorienteret journalistik betyder i realiteten, at aviserne også på sportens område henvender sig til og forstærker forskellige fortolkningsfællesskaber indenfor det overordnede sportsfællesskabs rammer.

I det følgende vil jeg i nævnte rækkefølge belyse, hvorledes Jyllands-Posten og Ekstra Bladet gennem synsvinkler, genrebrug og sprogbrug både udfylder forskellige funktioner i forhold til sit publikum og tilpasser sig tvs omfattende dækning. De fremstiller sporten og dens personer på en sådan måde, at de i princippet giver læserne forskellige indgange og rammer til oplevelse af tv-transmissionens sammensatte og flertydige her-og-nu oplevelse.

Sammenligningen vil blive fulgt op af en meget kort skitsering af de mange fælles træk, som karakteriserer dækningen.

Jyllands-Posten: Seriøsitet, forståelse og meningsdannelse

Jyllands-Postens dækning af EM er først og fremmest karakteriseret ved, at avisen påtager sig en fremtrædende sammenfattende og meningsdannende funktion i forhold til sit publikum. Avisen pointerer en journalistik, der profilerer avisens selvstændige position som formidler. Det sker bl.a. ved at tilbyde læserne en journalistik, der i en vis udstrækning dæmper op for det flow af oplevelsesmættede kampbilleder, som tv-dækningen byder på. Gennem genrebrug, sprogbrug og grafik sammenfatter og fortolker avisen indtrykkene fra tv. Sammenfatningen kommer til udtryk ved, at man på én gang søger at give læserne et overblik over begivenhederne, indsigt i det sportslige og merviden om, hvad der foregår i kulisserne. Spor-

ten beskrives primært som et fornuftsbetonet og seriøst fænomen, hvor tekniske og taktiske dispositioner spiller en væsentlig rolle. Følelser og begejstring er en del af sportsoplevelsen, men de skal holdes i snor og kommer primært frem via en værdiladet begejstring i journalistens beskrivelser. Jyllands-Posten har stadig sportsspillet i centrum for beskrivelsen, men prioriterer at formidle en samlet forståelse af sporten baseret på viden, sammenhænge og overblik, fremfor en situativ og følelsesbetonet indlevelse i sportsspillets dramatiske flow.

Den sammenfattende og profilerende intention fremgår umiddelbart af avisens foromtale umiddelbart forud for turneringen. I sportstillægget mandag d. 2.12. bringer avisen en samlet og generel optakt til hele turneringen over to sider. Derefter er der ikke nogen omtale af begivenheden før fredag d. 6., hvor avisen bringer en konkret foromtale af det danske holds første kamp samme aften.

Først og fremmest er den omfangsrige foromtale i mandagstillægget med til at understrege begivenhedens store betydning. Avisen betegner den endda som årets idrætsbegivenhed i Danmark. I stedet for at bygge en fortløbende spænding op ved at bringe en række artikler i dagene op til turneringens start samles alle trådene i én samlet optakt i mandagstillægget. Den strategi understreger avisens uafhængighed i forhold til tv-mediet, og samlingen af stoffet giver læseren mulighed for at etablere sammenhænge mellem sportens betingelser, personer og spillet.

Genrebrug

Genrebrug og synsvinkler i optakten giver et godt indtryk af den dobbelthed af selvstændighed og loyalitet, som er karakteristisk for Jyllands-Postens dækning. Optakten består af en baggrundsartikel, et spillerportræt, et spillerinterview, en oversigt over truppen og turneringen, samt en sportssaglig vurdering af det danske holds modstandere. Der lægges således tre basale spor ud for sportsoplevelsen: forståelse, indsigt i udvalgte personligheder samt teknisk og taktisk analyse af spillet.

Baggrundsartiklen udgør 1/3 af foromtalen og er ledsaget af en stor karikaturtegning af individualisten Anja Andersen iklædt boksehandsker og mundkurv. Kompositorisk og visuelt skaber artiklen opmærksomhed omkring turneringen ved at fokusere på stjernespilleren Anja Andersens problemer med at tøjle sit temperament. Men i artiklen beskrives problemet fra trænerens og hånd-

boldforbundets side, og der fokuseres på de forholdsregler, som de har taget. Dernæst går artiklen ind i en beskrivelse af holdets generelle problemer. Problemer, som ikke er direkte spilrelaterede, men snarere følgevirkninger af holdets hidtidige sportslige succes. Det gælder mediemanagement, evnen til at sætte sig nye sportslige mål, forholdet til publikum og til sidst økonomi.

Artiklen tematiserer således i fortættet form den kommende turnering og udpeger de centrale betydninger set fra holdets og trænerens side. Emnemæssigt fokuseres der på at skabe forståelse for forhold og sammenhænge, som ikke kommer til udtryk gennem spillet og derfor ikke umiddelbart er synlige for tv-publikummet. Men problemerne bliver hele tiden beskrevet loyalt fra et sportsinternt udsigtspunkt. Baggrundstoffet forudsætter med sit omfang og insisteren på kompleksitet en læser, som i forvejen er så interesseret, at vedkommende vil investere tid og energi for at få en mere nuanceret indsigt i topsportens verden. Men samtidig lægger fokuseringen på den unikke individualists temperament også tråde ud til en individualisering og et følelsesmæssigt engagement i den kommende begivenhed.

Baggrundsartiklen er ledsaget af to store personorienterede artikler, som ligeledes udgør 1/3 af omtalen, men sætter fokus på to helt andre personstyper. I henholdsvis et spillerportræt og et spillerinterview får læserne tilbudt en mere sammensat indsigt i personlighederne bag to velkendte spillerprofiler fra tv: Marianne Florman og Anne Dorthe Tanderup. Artiklen om Marianne Florman bliver præsenteret som et decideret portræt. Derved understreges et emnemæssigt fokus på generelle, menneskelige aspekter ved personen. Portrætgæren åbner op for en mere generel og fortolkende personbeskrivelse, der rækker ud over den snævre spillerpersonlighed. Portrættet er baseret på journalistens egen viden og subjektive indtryk af personen, samt personens egne udtalelser. I bestræbelser på at give et koncentreret, men positivt helhedsindtryk af personligheden beskriver portrættet både Marianne Flormans private og ikke-offentlige interesser samt de karaktertræk og gøremål, som er knyttet til hendes håndboldkarriere. Portrættet individualiserer spillerpersonligheden, idet der føjes generelle menneskelige kvaliteter til tv-billedets spillerprofil.

Personinterviewet med Anne Dorthe Tanderup er mere aktualitetsstyret end portrættet og primært baseret på hendes egne udtalelser. Dermed

lægger interviewet op til indlevelse i det, der tales om. I denne artikel sættes der fokus på de personlige omkostninger ved succes. På personplanen er det således igen sammenhængen mellem de lyse og mørke sider ved sporten, som beskrives. Begge de to personorienterede artikler er ledsaget af meget tætte close-up fotos. Her kommer vi tættere på end på tvs nærbilleder! Billederne understøtter intentionen om at give læseren en oplevelse af at komme ind bag pandeskallen på spillerne og få et indblik i dem som sammensatte og ikke mindst mentalt stærke individualister.

Den sidste 1/3 af foromtalen sætter fokus på det rent sportslige – d.v.s. det spillemæssige. Denne del af foromtalen lægger op til at udstyre læseren med et logistisk og strategisk overblik over den kommende begivenhed. Først og fremmest er der en visuel præsentation af hele den danske trup i form af små personfotos ledsaget af data om navn, klub, spilleplads samt landsholdserfaring. Denne præsentation giver en basal forhåndsviden om spillerne og sætter læseren i stand til senere at identificere dem på tv-skærmen. Den er ledsaget af en samlet tidsplan for samtlige EM-turneringens kampe og en grafik, der viser spillestedernes geografiske placering i landet. Avisen giver her et samlende visuelt overblik, som læseren sidenhen kan vende tilbage til.

Endelig er der en artikel, hvor den danske træner giver sit bud på taktiske og tekniske styrker og svagheder ved det danske holds fem første modstandere. Det sker vel at mærke i den kronologisk rækkefølge, hvori holdet møder dem og med grafisk fremhævelse af dato og spillested for de enkelte kampe.

Denne del af foromtalen fastholder, at spillet står i centrum for dækningen. Den giver et praktisk og analytisk overblik over den kommende begivenhed, både hvad angår det danske holds spillere, turneringens afvikling som helhed, samt de sportslige udsigter for det danske hold i særdeleshed. Med trænerens ekspertanalyse af modstanderne er der samtidig lagt op til en sportsoplevelse, hvor det ikke blot er individualister, som er i centrum, men hvor også kalkulative og systemiske aspekter ved sporten har betydning.

I store træk følger dækningen af kampdagene de tre hovedspor: Hovedartiklen er en anmeldelse af det danske holds kamp, som munder ud i en karaktergivning til spillerne. I tilknytning hertil bringes en artikel, hvor den danske træners og en eventuel dansk nøglespillers vurderinger af kampen refere-

res loyalt. Disse spil-orienterede artikler suppleres af en eller flere personorienterede artikler, som sætter fokus på en spiller eller andre personer i truppen, der ud fra en nyhedsbetragtning har påkaldt sig interesse. Enten i form af nye planer om klubskeer, nye vigtige personer i truppen eller beslutninger om at stoppe. Og endelig bringer avisen en eller flere mindre kampreportager fra andre kampe i turneringen, hvor spilbeskrivelse, kommentar og interview blandes som i den traditionelle kampreportages form. Både reportagerne fra turneringens øvrige kampe og de nyhedsorienterede personartikler udvider læserens perspektiv set i forhold til tv-transmissionernes fokus på enkeltkampe. De fremmer dels et samlet overblik over hele turneringen og forsyner læseren med en merviden, som er spændingsskabende og betydningskabende i oplevelsen af senere kampe på tv.

Et af de mest interessante træk ved kampdækningen er den rendyrkning af genrerne, som opdelingen i henholdsvis en anmeldelse og et referat fra presse mødet efter kampen er udtryk for. Samtidig er denne genremæssige opdeling det mest tydelige udtryk for, at sportsjournalistikken befinder sig i et vadested mellem to journalistiske roller: På den ene side en positiv loyalt afspejlende journalistik og på den anden side en mere selvstændig og kritisk journalistik, hvor journalistens egne erfaringer og sportslige indsigt skal danne basis for en kritisk analyse.

Udviklingen af sportsreferatet til decideret anmeldelse fremgår af, at der ikke er nogen egentlig fremstilling af kampforløbet, og at der ikke optræder andre kilder end journalisten selv. I stedet får læseren i starten af artiklerne resultatet og journalistens vurdering af kampen som helhed. Derpå argumenterer journalisten for sin vurdering ved at knytte an til udvalgte tidspunkter og situationer i kampens forløb, som han vurderer har haft central betydning for det endelige udfald. Endelig vurderer journalisten typisk henholdsvis trænerens taktiske dispositioner og de enkelte spilleres præstationer. Anmeldelsen fungerer dermed som saglig argumentation for de karakterer til de enkelte spillere, der præsenteres i tilknytning til artiklen.

Som modvægt til avisens egen vurdering af kampen får læseren via referatet fra presse mødet en eksklusiv indsigt i trænerens og spilleres vurderinger af spillet efter, at temperamenterne er kølet af.

Set under ét får læseren med denne opdeling tilbudt flere forskellige eksperter vurderinger af

kampen, der synliggør, at sportsspillet står til diskussion, og at der kan være flere perspektiver på og vurderinger af det set. Det betyder, at journalistikken indirekte lægger op til læserens egen meningsdannelse. Ikke desto mindre får avisens egen 'ekspert' den mest fremtrædende placering. Det er hans uafhængige analyse, som munder ud i en egentlig karaktergivning. En karaktergivning, der i sig selv udtrykker institutionel autoritet. Karaktererne understreger dermed også oplevelsen af seriøsitet ved både avis og sport.

De få dage, hvor det danske hold ikke har været i kamp, sætter avisen i kommentarens form fokus på mere overordnede aspekter ved turneringen. Her sammenfatter og evaluerer både avisens udsendte journalist og sportsredaktøren begivenheden som helhed. Og de er ikke altid enige. Først i turneringen vurderes de spillemæssige og underholdningsmæssige kvaliteter ved det danske hold. Dernæst sættes der fokus på arrangørernes præstation og stjernespilleren Anja Andersens evne til at styre sit temperament. Og umiddelbart inden finalekampen bliver tv's journalistiske præstation ved turneringen vejet og vurderet.

Sportsredaktørens kommentar til stjernespillerens 'ureglementerede' opførsel i en af de sidste kampe tager form som en afvejning af hendes positive og negative sider. Men den bliver samme dag ledsaget af en artikel om hende fra den udsendte journalist med rubrikken: »Troldkvinden«. Teksten beskriver i rosende toner hendes sportslige kunnen og specielle psykologi. Artiklen er ledsaget af et stort foto af Anja Andersen set bagfra samt seks tegninger, som gengiver nogle af de unikke tekniske detaljer, som hun har benøvet publikum med i de foregående kampe. Avisen diskuterer, sammenfatter og vurderer således både i ord og billeder de oplevelser, som tv-scenerne har haft gennem en række kampe. Og grafikken bliver et analytisk element, som både fremhæver og fastfryser de tekniske detaljer ved spillet – evt. til efterprøvelse for de ambitiøse.

Genreudviklingen vidner om en vægtforskydning i den journalistiske rolle, som i høj grad er fremtvunget af tv. Set i forhold til tv-transmissionernes kontinuerlige analyse opprioriterer Jyllands-Posten en sammenfattende analytisk funktion, hvor kampens og dermed også tv-oplevelsens betydning bliver diskuteret og lagt fast efter at kameraerne er slukket. Journalistens funktion er ikke længere at være en underholdende oplevelsesfælde, hvis referater læseren kan bruge til at genopleve sin

begejstring med. Nu er han en central kilde til analytisk diskussion og ræsonnerende meningsdannelse om primært spil, sekundært organisation og værdier.

Sprog

Avisens menings- og betydningsdannende funktion er understøttet af en sproglig fremstillingsform, hvor det er journalistens værdiladede beskrivelser og kommentarer, som er dominerende, og brugen af interviewcitater er begrænset. Samtidig skaber journalisten via sproget autoritet omkring sig og opretholder en distance til det fortalte. Dels forlener det både ham og sporten med et skær af rationel seriøsitet. Dels understreger det hans uafhængighed af det beskrevne univers.

Værdiladningen kommer især til udtryk gennem en ekspressiv og klichétyngt metaforisk stil, hvor sporten bliver indskrevet i velkendte kulturelle og mytisk normative forståelsesrammer. Typiske eksempler herpå er, at træneren bliver kaldt en »general«, rutinerede spillere bliver »veteraner«, fremtrædende spillere er »dronninger«, store sejre er »massakrer«, hurtige danske spillere er »engle«, østrigere bringer danskerne op på en »alpetop« o.s.v. De muntre superlativer og værdiladninger er med til at betone sportens oplevelsesmæssige og dramatiske aspekter, samtidig med at netop klichéerne bekræfter det oplevelsesmæssige fællesskab. Der er ingen, der er sat udenfor her! Det er fælles og stereotype kulturelle forståelsesrammer, som aktiveres. Og det er hele tiden et dansk perspektiv, som lægges på kampene mod 'de andre'.

Samtidig opbygger journalisten en sportssaglig autoritet omkring sig selv. Det sker gennem en brug af tekniske og indforståede fagtermer i anmeldelserne, som f.eks. »stødende træere«. Udtrykkene præsenteres flere gange med anførelsestegn omkring. Det understreger, at det er en lidt indforstået term. Men da betydningen af udtrykkene ikke bliver forklaret, er de med til på én gang at understrege journalistens kompetence og basis for at kritisere og vurdere præstationerne. Og samtidig udtrykker det tillid til en kompetent læser, som i det mindste er interesseret i en teknisk læsning af spillet. En tillid, som er legitimeret gennem den taktiske og tekniske analyse, som er en del af tv-transmissionerne fra turneringen.

Endelig opretholder journalisten en distance til det beskrevne univers, som både er med til under-

strege hans selvstændige autoritet, skabe seriøsitet omkring sporten samt lægge op til en lidt distance-ret, analytisk oplevelse. Først og fremmest benævner han oftest spillerne ved deres fulde navn. Kun i særligt begejstrede øjeblikke kommer læserne på fornavn eller kælenavn med spillerne. Tilsvarende holder journalisten for det meste sig selv udenfor beskrivelsen. Igen er det kun efter særligt medrivende kampe, at journalisten bliver til decideret oplevelsesfælle for læseren og er tilstede i beskrivelsen i form af et »vi« i anmeldelsen. Tilsammen styrker denne sproglige distance en oplevelse af at få beskrevet sporten 'i strakt arm' – uden at begejstringen lider overlast.

Personbeskrivelsen

En meget stor del af artiklerne i Jyllands-Postens samlede dækning fokuserer på enkeltpersoner. Først og fremmest er personorienteringen 'elitær', idet man bruger mest plads på etablerede profiler, der enten qua sine spillemæssige kvaliteter, udseende eller mentale kvaliteter tidligere har påkaldt sig tv's søgelys. Det gælder f.eks. Anja Andersen, Anne Dorthe Tanderup, Marianne Florman og Susanne Munk Lauridsen. Efterhånden som turneringen skrider frem, bliver interessen dog også vendt mod en del af de mindre kendte spillere og personer fra kulissen.

Avisens fokusering på individualitetens betydning i sporten fremgår først og fremmest af, at avisen efter det danske holds kampe allerede gennem et billede på forsiden 'udpeger' en af spillerne som den »solist« eller profil, som havde afgørende betydning for kampens udfald.

Dernæst tildeler journalisten i sine anmeldelser ofte enkeltpersoner afgørende roller. Selvom han også har et blik for spillets systemiske og holdmæssige aspekter, er han ofte tilbøjelig til at vurdere de individuelle spilleres præstationer som et spørgsmål om individuel psykologisk styrke: »Denne meget svingende spiller halede i aftes sig selv op til ...« (Jyllands-Posten d.14/12 1996)

Kvalitativt er avisens personbeskrivelse kendetegnet ved at søge at give læseren en oplevelse af at få indsigt i en unik personlighed, hvor sportsinteressen blot udgør én ud af en række mentale kvaliteter og interesser. I den forstand finder der en individualisering sted. Men samtidig er det karakteristisk, at personernes privatliv kun omtales i bisætninger og ofte kun i et omfang, så det understreger oplevelsen af en stærk og interessant per-

sonlig karakter. Det fremgår mest tydeligt af de større artikler om henholdsvis Marianne Florman, Anne Dorthe Tanderup og Susanne Munk Lauridsen, som netop ikke kun bliver interessante på grund af deres spillemæssige kvaliteter. For alle tres vedkommende er det koblingen mellem det sportslige og det øvrige liv, som er brændpunktet for beskrivelsen. Personernes ambitioner og kompetencer i såvel sport som civilt liv er et genkommende omdrejningspunkt i artiklerne, samtidig med at deres individuelle karakteristika fremhæves. Marianne Florman beskrives som den intellektuelle, kunstneriske, bohemeagtige person med studier indenfor psykologi og pædagogik. Anne Dorthe Tanderup er den kønne, tænksomme, blufærdige person med en markedsøkonomisk faglighed. Og Susanne Munk Lauridsen er en sammenfat person, som både sportsligt og privat er intuitiv og følelsesmæssigt let antændelig, men som samtidig er særdeles erfaren, målrettet og reflekteret. På den måde skaber avisen på personplanet en værdimæssig betydning, som er med til at tildele tv-billederne og spiloplevelsen mere overordnet betydning.

Det er gennemgående for beskrivelsen af de tre, at netop refleksionen over sammenhængen mellem det offentlige sportsliv og det private, civile liv står centralt. Og de tre spillere kommer til at fremstå som lysende eksempler på, at sportens verden og den øvrige verden er to sider af samme sag. De har alle tre en uddannelse, og dermed et 'seriøst' liv udenfor sporten. Og de mentale kvaliteter, som er basis for den sportslige succes, er også baggrund for succes i det øvrige liv. Mange af de samme træk findes i artikler om andre personer – dog i mindre koncentreret form. Men ofte er udgangspunktet for en personartikel, at vedkommende har ræsonneret over og taget en beslutning i forhold til sin håndboldkarriere. Set under ét tegner avisen på denne måde et værdimæssigt fælles billede af damehåndboldens personligheder. Kvinderne fremstilles som ambitiøse og målrettede i alle tilværelsens forhold. Og ikke mindst formår de at forene følelser og rationalitet. Personbeskrivelserne giver ikke kun læseren en mulighed for at identificere sig og ad den vej involvere sig i følelsesmæssigt i tv's kamptransmissioner. Jyllands-Posten formidler også et dannelsesideal, som har dybe rødder tilbage til amatørsportens idealer om sport som et middel til individuel karakterdannelse. Sporten er i denne anakronistiske optik et vigtigt dannende element, som indirekte 'uddanner' den

enkelte til at deltage i en fornuftsbaseeret, seriøs meningsdannelse i den omgivende offentlighed⁷.

Ekstra Bladet: Show, indlevelse og meningsudveksling

Ekstra Bladets dækning er i et vist omfang i splid med sig selv. I en stor del af dækningen er selve sportsspillet reduceret til anledning til en traditionel 'begejstringsjournalistik', hvor både journalist og aktører i følelseladede vendinger kommenterer oplevelsen af kampen. Det er aktørernes følelser og 'snakken' omkring sporten, som er omdrejningspunktet i denne del af journalistikken – ikke spillet. Man lægger i høj grad op til at give læserne en personorienteret, emotionel og situativ indlevelse i sporten og styrker dermed den dramatiske her-og-nu oplevelse, som læserne får i tv-transmissionen.

Men samtidig har også Ekstra Bladet en vurderende og meningsfremstillende dimension i dækningen, hvor kampen, spillet og de enkelte spilleres præstation gøres til genstand for beskrivelse. Men sammenlignet med Jyllands-Posten har denne del af dækningen dels en lavere prioritering, dels er den langt mere fragmentarisk og åben i forhold til læserens egne indlæsninger og læsestrategier. Dermed lægger avisen op til, at det er læseren og ikke avisen, som er den fortolkende ekspert. Set under et lægger Ekstra Bladets dækning mest af alt op til, at læseren kan forfølge sine individuelle interesser og finde informationer, som sætter vedkommende i stand til at gå ind i en meningsudveksling om primært personer og sekundært spil. En meningsudveksling, hvor både følelser og rationelle ræsonnementer spiller en rolle, og hvor avisen, læserne og sportens aktører er ligeværdige dialogpartnere. Ekstra Bladet lægger sig direkte i kølvandet på tv's medrivende billed-flow. Avisen betoner sportens uforudsigelige og irrationelle aspekter og tegner et mere endimensionelt billede af sporten som et underholdende show – ikke et felt for dannelse.

Tilrettelæggelsen af optakten til turneringen viser tydeligt, at avisen opfatter sig selv som en medspiller til tv-mediet og bruger tv-dækningen som afsæt til at binde læserne til sig. Først og fremmest er optakten tilrettelagt som en decideret nedtællingsfase. Ligesom Jyllands-Posten lægger man ud med en omfattende optakt over hele fem sider i mandagstillægget d. 2.12.96. Derefter bringer avisen hver dag stof under et selvstændigt logo, hvis

tekst i sig selv markerer nedtællingen: »Dagen før dagen før EM«. I modsætning til Jyllands-Postens intention om at bibringe læseren forståelse via en samlet beskrivelse i optakten tematiserer Ekstra Bladet således turneringen i fragmenter. Denne bid-for-bid strategi lægger op til en langt mere brudt og individuelt styret sportsoplevelse. Samtidig retter den opmærksomheden mod den kommende tv-begivenhed og bygger en spænding og forventning op hos læseren. Netop fordi logoet ekspliciterer nedtællingen, ved læseren, at avisen bringer mere stof den følgende dag. På den måde fungerer tv-dækningen som en anledning til at binde læseren til løssalgsvisen.

Den tætte relation mellem avis, tv og læsere kommer også til udtryk ved, at Ekstra Bladet forudsætter, at læserne i forvejen er bekendt med spillerne som sportspersoner – eller ikke er interesserede i dem som sådan. Avisen lægger ud med d. 2.12. at præsentere hele holdets og de enkelte spilleres horoskop, hvor der sættes fokus på deres psykologiske karakteristika generelt og specielt i EM-perioden. Præsentationen af holdet gennem horoskoper lægger spor ud til en helt anden oplevelse af sport end i Jyllands-Posten. Først og fremmest giver horoskopernes stereotype profiler læseren stof til at identificere sig og sammenligne sig med spillerne på det psykologiske plan – uanset interesse for det sportslige. Selvom avisen selv betegner horoskoperne som en spøg, får det lov at fylde fem sider. Denne optakt betoner en psykologiserende, intuitiv og deterministisk sportsopfattelse, hvor det er ukalkulerbare eller på forhånd givne elementer udenfor sporten selv, der har betydning for resultatet. Det øger spændingen og forventningen til det forestående. Nedtoningen af sport som et strategisk og rationelt betonet fænomen understreges yderligere af, at den danske træner i optakten ikke fremstilles som en sportssaglig autoritet, men snarere er beskrevet som almindelig privat person. I en artikel med overskriften: »Hvor er min kone« bliver trænerens kendskab til spillernes psykologi testet. Hans manglende held med at 'genkende' sig selv og sine nøglespillere leder journalisten til at konkludere, at træneren hverken kender sig selv eller sine »kamptropper«. Avisen fremmer en oplevelse af træneren som en lidt forvirret ægtemand med en svigtende psykologisk dømmekraft. Alt i alt betyder denne antiautoritære og private fremstilling af sportens autoriteter, at journalistikken understøtter læserens oplevelse af at være ekspert på lige fod med sportens folk. Og avisen selv udgør

en testende instans, der bekræfter læserens oplevelse af egen kompetence.

I dagene op til EM udbygger Ekstra Bladet optakten med en række mindre artikler, hvor den forestående turnering tildeles betydning. Artiklerne bringer de samme tematikker om økonomi og psykologiske faktorer i svingninger som Jyllands-Posten. Men i Ekstra Bladet er temaerne som sagt beskrevet hver for sig og ofte indirekte gennem person-vinklede historier. Generations-skiftet på holdet beskrives f.eks. gennem interviews med den ældste og yngste spiller på holdet. Geografiske strukturproblemer i håndbolden beskrives gennem et interview med spillertruppens eneste sjællandske repræsentant. Men ikke mindst er det private og intime aspekter ved stjerntilværelsen, der sættes fokus på. Det gælder f.eks. et interview med Anja Byriel og hendes kæreste Per Pedersen (der er en kendt fodboldspiller), hvor der først og fremmest fokuseres på deres følelsesmæssige forhold. Først sidst i artiklen bliver hendes forventninger til det sportslige omtalt. Et andet eksempel på denne intimisering i journalistikken er en stor reportage fra det danske holds indkvarteringssted. Gennem et interview med Marianne Florman og journalistens egne iagttagelser får læseren et indblik i, hvor stor betydning gode værelser og appetitlig mad har for spillernes velbefindende – og dermed indirekte for sportsresultatet. Dette blik ind i spillernes 'private' liv under turneringen fuldendes med en faktaboks om hvilke spillere, der bor sammen under turneringen.

Alt i alt lægger Ekstra Bladets optakt gennem sine synsvinkler spor ud til en mere anti-autoritær, privat og følelsesorienteret oplevelse af tv-transmissionerne. Det er spillernes menneskelige og ikke trænerens ekspertsynsvinkel, som dominerer. Og i modsætning til Jyllands-Posten er billedet af topsporten langt mere positiv. Det er overvejende sportssuccesens positive aspekter, som avisen beskæftiger sig med. Via sin foromtale tilføjer Ekstra Bladet tv-oplevelsen et element af intimitet og eksklusivitet ved at give læserne en oplevelse af at få indsigt i sportsstjernernes private liv i sportsarenaens kulisser. Nedprioriteringen af de sportssaglige, tekniske og strategiske aspekter ved sporten er i sig selv med til at gøre sportsoplevelsen til en bred publikumsoplevelse. Det er sport oplevet som et medrivende følelsesmættet show og ikke som et sagligt, strategisk ekspertfænomen, der udgør hovedsporet i Ekstra Bladets foromtale til tv.

Genrebrug

Under turneringen bruger Ekstra Bladet hver dag mellem tre og fem sider på at dække begivenheden. I dagene efter det danske holds kampe følger dækningen et relativt fast mønster, der har som fælles forudsætning, at læserne allerede har set danskerens kamp på tv. Men avisen tilbyder læserne flere forskellige indgange til at opleve sporten.

60-65% af spalteplassen bruges på person-vinklede artikler. Her er det enkeltpersonernes emotionelle reaktioner og dermed tv-transmissionens dramatiske og rent underholdende aspekter, som avisen følger op og uddyber. Ofte er det træneren eller særligt fremtrædende profiler fra tv-transmissionen, som kommenterer deres egen præstation eller uddyber udvalgte dramatiske episoder fra kampen: De udtrykker umiddelbar lettelse, glæde, var hamrende nervøse o.s.v. D.v.s. de sætter ord på emotioner, som udgør en fælles oplevelsesmæssig klangbund for både spillere og publikum.

Næsten hver dag bringer avisen en større artikel, hvori holdets stjernespiller, Anja Andersen, kommenterer den konkrete kamp eller udtaler sig mere generelt om turneringen eller damehåndbold i det hele taget. Anja Andersen bliver derved en dominerende figur i dækningen. Hendes personlige indsats bliver til en mindre selvstændig fortælling i den store fortælling om holdet og turneringen. En lille fortælling som dagligt udvikler sig og fortælles med så stor begejstring, at hun får status som eventyrlig helt: »H.C. Anjasen. Eventyret om Anja Andersen fortsætter i aftenens semifinale« (Ekstra Bladet d. 13.12.1996).

Det indlevende oplevelsesspor støttes endvidere af en daglig samling notitser, hvor avisen under rubrikken »Ekstra Bladet Extra« bringer store og små oplysninger samt korte kommentarer fra forskellige personer på eller omkring de deltagende EM-hold. Stoffet er fremstillet under en samlet ramme men i en superkort og fragmenteret form, som lægger op til en rudimentær læsning. Notitsens korte faktuelle form giver det karakter af at være ubearbejdet eksklusiv 'inside' viden. Det er dertil stof, der kun i sammenhæng med læserens øvrige viden får betydning. Det bidrager til læserens samlede oplevelsesrum, med et kaotisk indblik på personplan mere end et overblik over det sportslige.

Modspillet til denne form for oplevelsesjournalistik finder vi i kampdækningens faste fakta-og analyseside. Ved hjælp af grafik, fotos af de danske spillere og træner, vurderende kommentarer og

faktabokse giver avisen her læseren en mulighed for efterlods at fordybe sig i det danske holds kampe på forskellige niveauer. Sidens centrale element en grafisk tegning, hvor man med figurer og navne viser, hvilke pladser de enkelte danske spillere har indtaget på banen. Tegningen er omkranset af små fotos af de enkelte spillere og træneren samt en kort vurderende kommentar og karakter til hver enkelts præstation. Endelig er også karakterskalaen og turneringens logo gengivet. Først og fremmest er denne side et direkte udtryk for, at avismediet genre- og fremstillingsmæssigt forsøger at lægge sig i kølvandet på tv-transmissionens visuelle, men også meget komplekse udtryk⁸. Grafikken medvirker til at genkalde og fastholde tv-mediets billedflow på læserens indre nethinde. Dernæst fremstår siden som en kompleks samling af løsrevne informationer uden afsender, hvor læseren alt efter interesse og forudsætninger kan vælge og vrage. Dels er der statistiske og faktuelle informationer, dels er der mere analyserende, vurderende kommentarer til hver enkelt spillers præstation. Altsammen præsenteret som fragmenterede facts uden indbyrdes sammenhæng. Det betyder, at læseren får en masse selektionsmuligheder og kan fordybe sig i kampen på forskellige niveauer. F.eks. kan vedkommende vælge udelukkende at anskue sport som en række enkeltpræstationer. Det helt centrale er, at det bliver læserens oplevelse af kampens forløb fra tv, som skal skabe sammenhæng og mening mellem de mange informationer. Dermed er det ikke journalisten men læseren selv, der er ekspert, og udfra sit individuelle perspektiv sammenfatter tv-oplevelsen. Avisen leverer de basale byggeklodser, men det er læseren selv, som skal kombinere dem i en form for analytisk proces – hvis man ønsker det.

Fremstillingsformen lægger op til, at læseren, hvis han forholder sig analytisk til sporten, får bekræftet oplevelsen af egen kompetence.

Ligesom Jyllands-Posten satser Ekstra Bladet på det meningsfremstillende. Det er i sig selv et vidnesbyrd om, at sportsjournalisterne påtager sig en central rolle som fortolkere og betydningsskabere i forholdet mellem sport og læsere. Men hvor Jyllands-Posten primært satser på en indsigtstbaseret analyse og meningsdannelse om spillet, vælger Ekstra Bladet at personliggøre kritikerrollen og lægge op til en meningsudveksling om mere almen emner. Under rubrikken »ekstra blik« samt et foto af sportsredaktøren kommenterer avisen oplevelsen af de danske kampe og holdets indsats.

I nogle tilfælde fra halpublikummets eller pressens perspektiv, i andre tilfælde fra tv-seerens perspektiv. Indholdsmæssigt lægger sportsredaktøren her op til både en mere overordnet og bredere meningsudveksling om sport, idet han i løbet af turneringen både kommenterer arrangørernes tendens til 'tivolisering' af sporten, spillernes indsats og opførsel i bestemte kampe, publikums forventninger og idrætsledernes vurdering af damehåndboldens fremtid. Perspektivet er ofte den kompetente læsers. Dels udtaler han sig konsekvent som en del af et forventningsfuldt men kritisk publikum, dels udtaler han sig i flere tilfælde eksplicit som tv-seer. I et par tilfælde går han direkte i rette med tv-kommentatorernes vurderinger af spillet og betoner dermed, at sport kan diskuteres, og at tv-mediets kommentatorer kan kritiseres – også hjemme fra lænestolen. Også i andre tilfælde fremhæver han seer-perspektivet: » Enhver seer kunne på TVs nærbilleder aflæse, at...« (Ekstra Bladet d.12.12.96). Personbillede og navneangivelsen er med til at pointere, at relationen mellem læser og avis er af mellemmenneskelig og ligeværdig karakter. Ligesom selve rubrikkens titel »ekstra blik« i sig selv sender signaler om, at avisen ikke er en autoritet, men blot bidrager til et større kor af betydningsforhandlende meninger om sporten.

Personartiklerne tilbyder et nærvær i forhold til sportens personer. Og menings- og analysestoffet etablerer en symmetrisk relation mellem avis og læser. I princippet er disse oplevelseskvaliteter to sider af samme sag. Begge giver læseren en oplevelse af at være en del af et større fællesskab på tværs af tid og rum. Disse to oplevelseskvaliteter er endvidere styrket gennem en række gennemgående fremstillingstekniske og sproglige træk. Træk der i sig selv medvirker til at eliminere afstanden mellem læser og det fortalte og dermed skabe indlevelse i sportsuniversets fællesskab.

Først og fremmest er de personorienterede artikler kendetegnet ved en meget intens brug af interviewcitater. En del af rubrikkerne og manchetterne fremtræder som direkte udtalelser fra spillerne: »Tak Ulrik«, »Eksperterne: Danmark i en klasse for sig«, »Anja: Vi er guld værd«. Men også avisen udtaler sig og er dermed en aktiv del af det beskrevne univers: »Nu må du lære det Anja.. Tavshed er guld.« Interviewcitater er også ofte et dominerende element i brødteksterne, hvor de kan udgøre op mod 50 % af spalteplassen. Denne dialogiske og sceniske fremstillingsform åbner sportens univers for læseren, der enten får oplevelsen

af, at personerne taler direkte til dem eller, at de overværer en dialog.

Oplevelsen af dramatisk nærvær og fortolkningsmæssig ligeværdighed er også på mange andre måder styrket sprogligt.

Først og fremmest kommer læserne på intimt hold af spillerne, som ofte bliver omtalt ved fornavne eller øge- og kælenavne: »Røde Anja«, »Mus«, »Bøtte«. Avisen skaber også sine egne øgenavne, der udtrykker begejstring for den omtalte person som f.eks.: »Guldrik«, »Gitte Supersen«, »Rantra-la-la«, »Anjaaa«.

Et andet sprogligt middel til at formidle emotionel begejstring er avisens hyppige brug af bogstav-rim: »Mageløse Madsen«, »Florman i fuldt flor«, »festen fortsætter«, »Florman til fadet«, »Godt og grimt«.

Begivenhederne på og udenfor banen dramatiseres og intensiveres ligeledes gennem et væld af metaforer: »Wilbek i krig mod fotograferne«, »Hev sig selv op«, »Glædeligt baghjul«, »(...)kæden sprang af«, »Derfor ryger der grimme møgspande ud over holdkammeraterne«, »Hendes l. halvleg havde været knirkefri«.

De mange direkte citater, den dialogiske karakter og den gennemgående ekspressive, metaforiske sprogbrug trækker fremstillingsmæssigt sproget i en mundtlig retning. Det gælder også i redaktørens mere analyserende kommentarer. Avisen *taler* om sporten. Og den taler *med* sine læsere – ikke til dem.

Alt i alt medvirker de udtryksmæssige træk til at eliminere afstanden både mellem læseren og det fortalte og mellem læseren og journalisten. Citaternes dramatiske nutid forlænger i princippet læserens her- og-nu oplevelse fra tv. Men nu er det en oplevelse af at være med i kulisserne efter kampen. Og læseren får en oplevelse af eksklusivt nærvær i forhold til tvs stjerner. Journalistens rolle er i høj grad at give læserens følelser fra tv-oplevelsen udtryk, som vi så ovenfor i kommentaren til Anja, eller at være en uundværlig budbringer, som bringer læsere og sportspersoner i kontakt med hinanden.

Ekstra Bladets fokusering på spillets situative dramatik og de følelsesmæssige efterdønninger efter kampen betyder, at sportens personer får en anden status end i Jyllands-Posten. I Ekstra Bladet er der ingen portrætter, som anlægger et almentdannende perspektiv på personerne eller belyser de negative aspekter ved sporten. Det er spillernes psykologiske investeringer i og udbytte af sportsspillet, som er hovedsporet i beskrivelsen. De bli-

ver derved fastholdt som rene psykologiske stereotyper, som i foromtalens horoskoper og i kampdækningen bliver de til individuelle følelsesudtryk, en slags identifikationsfigurer, som giver læserne en indgang til oplevelse af spillet. Følelsesorienteringen fremmer på den ene side et endimensionelt billede af sportens personer som meget spontane – grænsende til det irrationelle. De gør og siger det, som vi andre kunne have lyst til, men ikke tør! Det gælder ikke mindst i beskrivelsen af Anja Andersen, »Røde Anja«, hvor man netop fremhæver, at hun stik imod al sund fornuft og talrige udvisninger gør krav på at måtte udtrykke negative følelser på banen.

På den anden side fremstilles de også som selvbevidste stjerner, der har succes, og på en positiv måde forstår at få økonomisk udbytte heraf. De er en del af en anden verden: showbizz-branchen og rangerer prismæssigt på linje med mange andre af underholdningsverdenens populære stjerner. Der er ingen negative omkostninger ved denne popularitet. Personbilledets dobbelthed af menneskelig normalitet og den problemfrie fjerne eksklusivitet gør dem til stjerner, som læserne kan opleve et øjeblikkeligt nærvær i forhold til. Og ikke til dannelsesidealer med almen værdi udenfor sportens univers.

Avisssportens fælles fodslag

Det er kendetegnende for de to avisers dækning, at der også er en lang række sammenfaldende træk. Det gælder ikke mindst på dækningens tematiske niveau, hvor de to aviser i stor udstrækning tager identiske emner op. Før og under turneringen bearbejder aviserne nogle mere almene temaer, som reflekterer problemstillinger, der har klare analogier til verden udenfor sporten. D.v.s her tematiseres sportens mere overordnede samfundsmæssige betydning. En betydning, som aviserne er enige om, og derfor må udgøre en central betydningsmæssig kerne i sportens oplevelsesfællesskab.

Eksempler på sådan et tema er generationsskiftet på holdet, som beskrives som et modsætningsforhold mellem erfaren rutine og ungdommelig entusiasme. En modsætning, som også kendes udenfor sporten, og som må overvindes og beherskes for at sikre stabilitet.

Et andet gennemgående tema er forholdet mellem individ og kollektiv, der reflekterer et basalt socialisationsproblem. Det er først og fremmest et grundtema i alle artikler om Anja Andersen, idet

hun både er en stor individualist og en god holdspiller. Hun tematiserer dermed også ideologiske opfattelser af henholdsvis det intuitivt, kreative og det kalkulerbare, systemiske islæt i sport. Men også i de øvrige personorienterede artikler bliver temaet sat i svingninger, idet de omtalte personer ofte vægrer sig ved individualiseringen og netop fremhæver holddimensionen i spillet.

Endelig er det væsentligt at fremhæve den tematisering af forholdet mellem publikum og sportens udøvere, som løbende finder sted. Allerede i foromtalerne bliver dette til en central del af indholdet, idet både træner og de enkelte spillere udtaler sig om det forventningspres, som de ligger under for, samt betydningen af at spille på hjemmebane. Undervejs i turneringen bliver fællesskabet mellem aktører og publikum bekræftet og ekspliciteret, dels fordi spillerne i interviews gentagne gange fremhæver publikums og tv-seernes store betydning, dels fordi journalisterne selv kommenterer forholdet og beskriver tv-seernes store interesse. Aviserne udfylder her en væsentlig funktion med at pointere, eksplicitere og befæste eksistensen af det store oplevelsesfællesskab på tværs af medier og tid og rum. Et oplevelsesfællesskab, som sidst i turneringen bliver til et nationalt samlingspunkt, idet holdet bliver til »folkets ejendom« og efter finalen er »Guldet for danske fødder« (Jyllands-Posten d. 16.12.96).

Det er endelig karakteristisk, at turneringen i de to aviser beskrives med den samme gennemgående metaforik, der accentuerer forventningerne hos læserne og betoner sportsbegivenhedens spektakulære oplevelseskvaliteter. På den måde understreger aviserne publikums oplevelse af turneringen som et særligt narrativt forløb og medvirker til at fastholde publikum til tv's række af transmissioner.

Først og fremmest bliver spillet og spillerne beskrevet gennem en række metaforer, hvor både spillets systemiske og individualistiske, uforudsigelige aspekter kommer til udtryk. Aktørerne er enten dele af et samlet maskineri eller målrettede og viljefaste passagerer ombord på et maskinelt transportmiddel: »kursen er sat«, »kompasnålen på guldkurs«, »Anja Andersen som styrmand«, »På vej mod nye højder«, »Danmarks guldepres«, »Danmark på guldkurs«, »togfører Wilbek«. Rejsen foregår med moderne og imponerende transportmidler, hvis retning kun vanskeligt lader sig ændre eller følger et helt fast spor. Det er en fælles dansk deltagelse. Den danske nation er

sammen med holdet sat på skinner og kun et uheld – en afsporing eller et grundstød – kan forhindre systemhåndboldens velmurte maskineri i at nå frem til destinationen: fælles national triumf!

Det forudsigelige i den veltilrettelagte rejse modsvares af en række beskrivelser af spil og aktører, hvor analogier til musik, mad, artisteri og magi er omdrejningspunktet: »EM-ouverture«, »Guldvals«, »lune og kolde retter«, »frådseri«, »royalt fest-polonaise«, »femstjernede delikateser« »guldskaal«, »ren magi«, »løvinder«, »domptør«, »Troldkvinden«. Det sanselige og kropslige i sportsoplevelsen finder udtryk i analogier med eksklusive krops-, smags- og musikoplevelser. Med andre ord sanseoplevelser, som går udenom fjernsynets visualitet, og istedet aktiverer andre følelsesmæssige strenge. Samtidig fremhæver analogien til det overnaturlige og artistverdenen sportsspillet uforudsigelighed, dets kreative aspekter, samt de rent artistiske showkvaliteter. Alt i alt lægger disse metaforer op til en sportsoplevelse, hvor hengivelse, kropslighed og fællesskab er hovedingredienser.

Sammenligningen mellem de to avisers dækning viser, at sportspublikummet oplevelsesmæssigt bliver trukket ind i et overordnet følelsesmæssigt fællesskab. Men indenfor dette fællesskab lægger aviserne op til at trække oplevelsen i forskellige retninger. Forudsat, at medieteksterne har en vis betydning for oplevelsen, må forestillingen om mediebegivenhedernes mediepublikum som én homogen masse derfor nuanceres, hvis man ser på sportens felt. På et meget overordnet konkluderende niveau kan man sige, at Ekstra Bladets dækning lægger op til et fortolkningsfællesskab, hvor den umiddelbare meningsudveksling har høj prioritet, og hvor den dominerende synsvinkel er anti-autoritær og ofte er psykologiserende og intim. Det skal ses i modsætning til den ræsonnerende meningsdannelse, baseret på ekspertautoritet og generelle dannelsesidealer, som er omdrejningspunktet i Jyllands-Postens dækning.

Begge aviser inddrager grafik som et visuelt formidlende element, der på én gang skal genkalde og fastfryse dele af tv-oplevelsen. Men hvor Jyllands-Posten bruger grafikken som et ekstraordinært middel til at give overblik, sammenfatte og give teknisk, sportslig indsigt, bruger Ekstra-Bladet grafikken i en daglig kontinuerlig reaktivering af personidentifikationer og personvurderinger.

Det er iøjnefaldende, at begge aviser betoner de meningsfremstillende genrer og har tilført dæk-

ningen en analytisk synsvinkel. Det kan ses som forsøg på at lægge henholdsvis en kritisk og en reflektorisk dimension ind i sportsjournalistikken. Det viser på den ene side, at mediekonkurrencen og ikke mindst de elektroniske mediers tætte samarbejde med sportens arrangører presser aviserne og tvinger dem ud i en profilering som selvstændige medier. Men samtidig reflekterer det også, at sporten selv er blevet professionel.

I amatørsportens dage havde den sportsjournalistiske kritik en vejledende funktion – journalisterne var eksperter, som gerne ville bidrage til sportens udvikling og i begejstrede termer udbrede kendskabet til amatørsportens gode værdier. Nu er topsport blevet et seriøst underholdningsfænomen baseret på sportssaglig ekspertise. Den udvikling udfordrer journalistikken, der har mistet sin ideologiske ryggrad: amatøridealene. På den ene side forsøger man at videreudvikle vejlederrollen ved at bevæge sig i en analytisk og teknisk retning. På den anden side bryder man med den traditionelle loyalitet ved at påtage sig en vagthundefunktion med det formål på publikums vegne at værne om sportens 'oprindelige' værdier.

Professionaliseringen er dog samtidig med til at forøge sportens artistiske og underholdningsmæssige kvaliteter. De store sportsstjerner får som professionelle et andet forhold til publikum. Både sportsligt og menneskeligt bliver afstanden større ved professionel sport. Det betyder dels, at journalistikken i højere og højere grad bliver den instans, som skal ekspliciterer og befæste det fællesskab, som er en af sportens helt store fascinationselementer.

Avisernes muligheder for at udvikle en selvstændig journalistik er på disse vilkår forbundet med en lang række problemer. Kun få skal nævnes her: Først og fremmest er avisen afhængig af tvs dækning. Men konkurrencen på det elektroniske felt gør det mere og mere vanskeligt for de skrivende journalister at få adgang til helt store internationale sportsbegivenheder. Det stigende antal tv- og radiostationer betaler store rettighedsbeløb for at dække begivenhederne, og adskillige sportsorganisationer og sportsstjerner indgår eksklusiv-aftaler med udvalgte radio- og tv-stationer, som får eneret på interviews.

For de aviser, som satser på personstoffet er et af midlerne at bevæge sig i samme retning. Vejen til de attraktive personhistorier går gennem særlige samarbejdsaftaler, hvor aviserne betaler for stoffet og binder sportsstjernernes loyalitet til sig. Det sker f.eks. når en kendt stjerne får sin egen klumme

i avisen. Eller vejen går gennem en intens kildepleje, hvor grænserne mellem det professionelle og det private forhold udviskes totalt. Udveksling af stof bliver til et spørgsmål om vennetjenester mellem to parter, som begge har en kommerciel interesse i at få eksponeret sporten eller sig selv positivt overfor mediepublikummet.

Set i det lys bliver det vanskeligt at kombinere personorienteringen med en mere selvstændig, kritisk journalistisk linje. På lang sigt kan det derfor udmærket tænkes, at de enkelte aviser bliver nødt til at vælge og mere konsekvent rendyrke ét af de to forskellige spor, som henholdsvis Ekstra Bladets og Jyllands-Postens sportsjournalistik har lagt ud.

Noter

- 1 Funktionsdifferentieringen er ikke et nyt fænomen på sportens område, men har været under udvikling, siden radiomediet efter OL i Berlin 1936 begyndte regelmæssigt at dække store danske og internationale sportsbegivenheder.
- 2 De iagttagede udviklinger er ikke tilfældige eller forbigående. Flere forhold bekræfter, at der er tale om forandringer i et mere langsigtet perspektiv. Først og fremmest har den skærpede konkurrencesituation på avismarkedet betydet, at også sportsredaktionerne på adskillige dagblade er blevet inddraget i en generel produktudvikling. Det gælder f.eks. Berlingske Tidende, Jyllands-Posten, Ekstra Bladet og Århus Stiftstidende. Det reflekterer i nogen udstrækning, at de enkelte sportsredaktioner ikke kan opretholde en position som en autonom enhed på aviserne med en særskilt journalistisk tradition – men på sin egen måde må tilpasse sin journalistiske linje til avisens overordnede journalistiske profil.
- 3 Presset på sportsjournalisternes rolle fremgår også inddirekte af lanceringen af et medlemsblad, *Den Gyldne Pen*, i foreningen Danske Sportsjournalister i 1994. Et blad hvis formål blandt andet var at diskutere journalistrollens udvikling og vilkår.
- 4 Det er selvfølgelig ikke kun træk ved sporten selv, som influerer mediernes repræsentation af sporten. Historisk set har især tv-mediet sat nye rammer for avisjournalisterne, idet læserne nu ofte må formodes at have set begivenhederne selv – og i nogle tilfælde endda bedre end avisens udsendte reporter. Det stiller f.eks. nye krav til journalistikkens troværdighed.

- 4 Stærk inspireret af Susanne K. Langer sammenfatter Georg Warming sportsbegivenhedens symboliseringsform som præsentativ i modsætning til diskursiv. Det er i dette spændingsfelt mellem præsentative og diskursive symboliseringsformer, at sportsjournalisten formidlingsmæssigt befinder sig.
- 5 Denne synsvinkel er især inspireret af Frederik Stjernfelt og Nils Gunder Hansens fænomenologiske analyse af fodboldspillet som konstitutivt spillfænomen.
- 6 Der er tale om en kombineret kvantitativ og kvalitativ undersøgelse af læsningen af sportssiderne i Århus Stiftstidende. Projektet var et led i et undervisningsforløb på Institut for Informations- og Medievidenskab på Aarhus Universitet i november 1996.
- 7 Se Korsgaard for en uddybende beskrivelse af amatorsportsidealernes tilknytning til forestillingen om en fri meningsdannelse i den borgerlige offentlighed.
- 8 For en udfoldet analyse af håndbold-transmissionernes udtryksside se Frandsen 1997.

Litteratur

- Birrell, Susan (1992) »Sport som ritual« in *Centring* nr. 3 årgang 1, 1980
- Dahlgren, Peter: »Introduction« in Dahlgren, Peter (ed.): *Journalism and Popular Culture*, Sage
- Dayan, Daniel & Katz, Elihu (1992) *Media Events. The live broadcasting of history*, Harvard University Press
- Frandsen, Kirsten (red.) (1997) *Sport i Århus Stiftstidende – en læserundersøgelse*. Upubliceret rapport fra Institut for Informations- og Medievidenskab.
- Frandsen, Kirsten (1997) *Dansk Sportsjournalistik. Fra sport til publikum*. EN DJH-Rapport. Danmarks Journalisthøjskole
- Hansen, Niels Gunder & Stjernfelt, Frederik (1988) »Fodbold – spil, struktur og hypoteser« in *Litteratur & Samfund* nr. 44
- Korsgaard, Ove (1982) *Kampen om kroppen*, Gyldendal
- Rowe, David (1992) »Modes of Sports Writing« in Dahlgren, Peter (ed.) *Journalism and Popular Culture*, Sage
- Warming, Georg (1987) *Fodbold – Sprog og kult.* Centring Småskrifter. Forlaget Bavnepanke.

Kirsten Frandsen er ajunkt ved institut for Informations- og Medievidenskab Aarhus Universitet

Lederen

Af Torben Vestergaard

Som en tilkendegivelse af redaktionens meninger og holdninger er lederen en væsentlig avisgenre – ikke blot for avisen selv, men også for mange af dens læsere. Ikke desto mindre er lederen relativt ubeskrevet i medieforskningen. Artiklen vil råde bod på denne mangel ved at beskrive lederens særlige tekstuelle træk. Til dette formål belyses forskellene mellem leder og nyhedsartikel, hvorefter lederens struktur og kommunikative formål behandles ud fra teksttype- og genre teori. Dette giver mulighed for at analysere de teksttyper og det inventar af argumentationsformer, som den konkrete leder kan benytte sig af, når der skal vurderes, fortolkes, anbefales, opfordres etc. Afslutningvis diskuteres, om den gængse opdeling af avisstoffet mellem det neutralt rapporterende og partisk kommenterende egentlig er så vandtæt, som det idealtypisk antages.

Lederen og dens kontekst

Blandt alt det andet stof, der bringes i den danske dagspresse, er der én type, der klart markeres som forskellig fra det omgivende stof, nemlig lederen. I de tre store landsdækkende omnibusaviser findes lederen under avisens logo på venstresiden af et dobbelttopslag et godt stykke inde i avisen – *I Berlingske Tidende* og *Jyllands-Posten* i første sektion, i *Politiken* i anden sektion. I alle tre aviser indeholder de pågældende sider i øvrigt en stor tegning, der ligesom lederen kan ses som en kommentar til en aktuel begivenhed, breve fra læserne, et eller flere længere indlæg fra bladets faste kolumnister eller andre eksterne skribenter samt, for *Jyllands-Posten* og *Politikens* vedkommende, dagens kronik, ligeledes normalt forfattet af en ekstern skribent (i *Berlingske* trykkes kronikken sammen med kulturstoffet i anden sektion). Med undtagelse af læserbrevene er indlæg fra eksterne skribenter normalt ledsaget af forfatterens fotografi, og alle indlæg på disse sider, inkl. tegningen, er signerede. Det er således tydeligt markeret, at indlæggene på disse sider er personlige synspunkter, der står for skribentens egen regning. Med én undtagelse: lederen, der ikke bærer nogen personlig signatur, men som til gengæld i kraft af sin placering under logoet fremstår som avisens stemme i et forum, der i øvrigt er markeret som debat blandt (næsten) ligemænd. Denne organisation af ledersiderne, der i øvrigt forekommer i næsten identisk form i den britiske presse (Vestergaard under udgivelse), går igen i

de tre Stiftsstedender, mens *De Bergske Blade* – f.eks. *Dagbladet Holstebro – Struer* – trykker lederen sammen med nyhedsstof inde i bladet. Blandt specialaviserne følger *Kristeligt Dagblad* og *Weekend-Avisen* de tre hovedblades mønster, idet den sidstes ledere dog er signerede. Det samme gælder *Information*, der desuden viser, hvor stor vægt den tillægger lederne, ved at bringe dem på for- og bagside. Endvidere trykker *Ekstra Bladet* og *Aktuelt* lederen på side 2, for førstnævntes vedkommende sammen med læserbreve, for sidstnævntes sammen med længere kommentarer af navngivne gæsteskrivere. Endelig markeres indtrykket af diskussion mellem lige parter allertydeligst i *BT*, der bringer lederen på venstre side af et dobbelttopslag inde i bladet, under overskriften 'Det mener BT', mens resten af dobbeltsiden indeholder kommentarer og læserbreve, under overskriften 'Det mener læserne'.

Lederen er altså i alle tilfælde allerede typografisk markeret som noget særligt, nemlig som avisens stemme, og i langt de fleste tilfælde gøres der desuden opmærksom på, direkte eller gennem konteksten, at vi her har at gøre med meninger og holdninger og ikke nyheder. Det er denne artikels hensigt at undersøge, hvad det er, der typisk karakteriserer lederen som en holdningsdiskuterende og formidlende tekst i sammenligning med avisens centrale nyhedsformidlende tekster. Jeg vil indledningsvis karakterisere lederen i forhold til nyhedsartiklen. Derpå skal jeg undersøge lederens centrale kommunikative formål, at udtrykke menin-